

УДК 636.084.422

DOI <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2022.124.28>

ОЦІНКА СПОЖИВАННЯ СУХИХ КОРМІВ ДЛЯ КІШОК З УРАХУВАННЯМ ЇХ ВІКУ, ПОРОДНОЇ ТА СТАТЕВОЇ НАЛЕЖНОСТІ

Соболь О.М. – к.с.-г.н., доцент,

доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва,

Херсонський державний аграрно-економічний університет

Виходячи з проведених досліджень, майже 2/3 тварин харчувалося промисловими кормами у формі сухого корму, виключно натуральними продуктами – 16,7%, змішаний раціон споживало 17,7% кішок. При годівлі сухими кормами найбільш широкоживаними були марки Cat chow, Pro plan та Kitekat (17,2-19,7%). Найменш широкоживаними були марки супер-преміум класу Royal Canin, Eucanuba, Hill's (2,5-9,0%).

Найбільша кількість кішок (33,9%) належала до безпородних, серед породних кішок та їх фенотипів найбільш розповсюдженими були шотландські породи кішок (14,9%), сіамська та орієнтальна (12,6%), сибірська та британська короткошерста (по 9,2%) та корніш-рекс (8,1%). Сухі корми найбільше використовувалися для шотландських кішок та корніш-рексів (83,3 – 90,5%). Натуральні продукти використовувалися, в основному, у годівлі безпородних кішок (22,2%) та представників персидської, британської короткошерстої, сибірської, сіамської та орієнтальної порід (21,5 – 57,1%). Змішаний раціон використовувався для годівлі безпородних кішок (33,33%) мейн-кунів, скоттіш-страйтів, персидських, бенгальських кішок (14,29 – 23,08%). За статевим статусом переважали кастровані котів (37,1%), в цілому стерилізовані (кастровані) тварини склали 61,8% поголів'я. Серед стерилізованих (кастрованих) питома частка тих, хто вживав промислові сухі корми, складала 68,5%, серед інтактних – лише 58,7%. Натуральні продукти вживало 41,3% інтактних тварин і лише 27,5% стерилізованих (кастрованих), змішаний раціон, відповідно, 41,3% та 35,5%.

Виходячи з цього, можна стверджувати, що більшість власників відповідально ставилася як до проблеми стерилізації/кастрації тварин, особливо безпородних, так і до вибору стратегії годівлі, середній вік частини популяції, що годувалася сухими кормами, становив 9,0 років, тобто більшість тварин успішно пододала поріг зрілого віку, який у кішок припадає на 7-8 років, причому тварини вживали сухі корми протягом тривалого періоду від 7,6 до 8,7 років. Очікувано, найвищі показники терміну вживання корму були у кормів супер-преміум класу Royal Canin, Pro Plan, Hill's (8,67 – 8,73 років), хоча вони були найменш розповсюдженими за кількістю кішок – споживачів.

Ключові слова: кішки, годівля, сухі корми, економ-клас, преміум-клас, супер-преміум-клас, порода, статеві належність, вік.

Sobol O.M. Evaluation of the cat dry food consumption, taking into account their age, breed and gender

Based on the studies, about 2/3 of the animals were fed industrial food in the dry food form, only natural products – 16.7%; 17.7% of cats consumed a mixed diet. In the case of dry food feeding, the most widely used brands were Cat chow, Pro plan and Kitekat (17.2-19.7%). The least widely used brands were the super-premium class Royal Canin, Eucanuba, Hill's (2.5-9.0%).

The largest number of cats (33.9%) were outbred, among breed cats and their phenotypes, the most common were Scottish cat breeds (14.9%), Siamese and Oriental (12.6%), Siberian and British Shorthair (9.2%) and Cornish Rex (8.1%). Dry food was used to a greater extent for Scottish cats and Cornish Rex (83.3 – 90.5%). Natural products were used mainly in feeding outbred cats (22.2%) and representatives of the Persian, British Shorthair, Siberian, Siamese and Oriental breeds (21.5 – 57.1%). The mixed diet was used to feed outbred cats (33.33%) Maine Coons, Scottish Straights, Persian, Bengal cats (14.29 – 23.08%).

Castrated cats predominated by gender (37.1%), in general, sterilized (castrated) animals accounted for 61.8% of the livestock. Among the sterilized (castrated), the share of those who consumed industrial dry food was 68.5%, among the intact – only 58.7%. Natural products were used by 41.3% of intact animals and only 27.5% of sterilized (castrated) animals, the mixed diet was 41.3% and 35.5%, respectively. Based on this, it can be argued that the majority of owners

were responsible both for the problem of sterilization / castration of animals, especially outbred ones, and for the choice of feeding strategy. The average age of a part of the population fed on dry food was 9.0 years, that is, most animals successfully passed the threshold of adulthood, which in cats falls on 7-8 years, and the animals consumed dry food for a long period of 7.6 to 8.7 years. As expected, Royal Canin, Pro Plan, Hill's super-premium foods (8.67 – 8.73 years) had the highest consumption rates, although they were less common in terms of the number of cats – consumers.

Key words: *cats, feeding, dry petfood, economy class, premium class, super premium class, breed, gender, age.*

Постановка проблеми. У сьогоднішньому суспільстві кішки майже повністю втратили своє утилітарне значення, тим не менш, близько 60% людей тримають удома одну або кілька кішок [1]. Кішки в сучасних умовах грають, в основному, ролі компаньйонів та домашніх психотерапевтів, тому власники прагнуть максимально покращити якість життя своїх кішок та збільшити її тривалість. Сьогодні середня тривалість життя кішок, які проживають вдома, становить 15–20 років, безпритульних – від 3 до 5 років [2].

Незважаючи на те, що породи кішок мають набагато менші відрізнення ніж собак, показники середньої тривалості життя кішок різних порід коливалися в межах 7,3 – 16,1 років. Якщо для бенгальської, абіссинської, британської короткошерстої порід, мейн-кунів та регдоллів середня тривалість життя була менше 12 років, для безпородних, сіамських, бурманських та бірманських кішок вона перевищувала 14 років [3].

Наразі все частіше зустрічаються коти у віці 20-22 роки, а також 25 років, тобто тварини стали жити довше завдяки зростанню рівня життя в цілому. У сучасних умовах більшість домашніх кішок помирає у віці 10 років і старше, проводяться різні дослідження щодо їх захворюваності. Підвищення тривалості життя кішок пов'язане зі збільшенням абсолютної та відносної чисельності вікових кішок, які схильні до різноманітних захворювань. Серед незаразних захворювань, які погіршують якість життя кішок та призводять до передчасної смертності, поширені шкірні захворювання та хвороби шкіри; сечокам'яна хвороба; захворювання очей, вух, печінки, серця, шлунку та кишечника. Як показують дослідження, захворювання, зумовлені старінням, розвиваються у кішки в середньому до віку 119 року (± 2 роки) [4].

У кішок віком 10 років і старше часто відзначаються помітні зміни у кондиції тіла, пов'язані зі зниженням м'язової маси та порушенням функції травної системи, що призводить до погіршення всмоктування та засвоєння поживних речовин, у Великобританії вікові зміни органів травлення виявилася у 19,6% обстежених тварин. З іншого боку, у літніх кішок достатньо часто фіксуються прояви надмірної ваги та ожиріння [3; 5; 6].

Виходячи з результатів чисельних досліджень, велика частина вікових захворювань кішок, які можуть знижувати їх якість життя та довголіття, пов'язані з роботою травної та сечовидільної систем, яка забезпечується, великою мірою, якісною та коректною годівлею. Тому важливим і актуальним напрямком фелінологічних досліджень є вивчення годівлі кішок різного походження з урахуванням їх фізіологічних характеристик та оцінка зв'язку особливостей годівлі кішок з їх довголіттям.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Годівля є найважливішим фактором росту і розвитку, функціональної і морфологічної мінливості сільськогосподарських тварин всіх видів – як продуктивних так і непродуктивних. Характер живлення тварин діє безпосередньо на системи, пов'язані з споживанням

і використанням поживних речовин, у кінцевому підсумку спрямовано впливає на їх здоров'я, рівень продуктивності відтворення та якість продукції [7; 8].

Забезпечення оптимальної годівлі кішок – однієї з найпопулярніших тварин-компаньйонів у всьому світі має певну низку труднощів. Цей вид є облигатним хижаком і має відносно вищі потреби в білку та незамінних амінокислотах, ніж собаки. Важливою живильною речовиною для кішок є арахідонова кислота, оскільки у них не вистачає ферменту, необхідного для перетворення лінолевої кислоти в арахідонову кислоту, і тому їх раціон повинен містити достатню кількість арахідонової кислоти [10].

Правильно організована годівля котів є основним фактором збереження їхнього здоров'я, порушення правил годівлі часто призводить до тяжких захворювань, виснаження, а нерідко і до їхньої загибелі. Захворюваність органів травлення, що виникає внаслідок похибок годівлі, становить 35%, а смертність від захворювань органів травлення до 37,5%. [11]. Особливо залежать від правильної годівлі кішки, які перебувають у приміщенні. Від їх власників повністю залежить, коли, що і як їдять кішки, що впливає на добробут тварин на багатьох рівнях [12]. Все частіше вивчається саме вплив годівлі, її оцінка як стимулу ментального розвитку та як фактору збагачення середовища. Так, у дослідженнях оперантної поведінки дорослих котів з двох популяцій (домашніх тварин і притулку), соціальна взаємодія з людьми була найбільш переважною категорією стимулів для більшості кішок, ніж їжа та іграшки [13].

На сьогоднішній день одним із найпопулярніших товарів серед споживачів є сухий корм для тварин. Існують два основні типи кормів: домашні та промислові. За кордоном більшість власників тварин віддає перевагу зручним і дешевим готовим промисловим кормам. У США більше 92% власників і кішок як основну частину раціону використовують промислові корми [11]. Обсяг глобального ринку кормів для домашніх тварин становив майже 75 мільярдів доларів, а Сполучені Штати були найбільшим ринком, який у 2016 році оцінювався приблизно в 25 мільярдів доларів [10]. В країнах Західної Європи промислові корми займають до 60% в раціоні кішок, з іншого боку, якість, безпечність і повноцінність промислових кормів часто не відповідають стандартним або заявленим вимогам, а їх використання може прямо призводити до виникнення різноманітних патологій [14].

Однією з проблем використання сухих кормів, особливо низькоякісних, є підвищення небезпеки хвороб сечовидільної системи. Найбільший відсоток захворюваності на уролітіаз зафіксований у стерилізованих кішок (23,98 %). Кішки частіше схильні до ідіопатичного циститу, незалежно від активності функціонування статевої системи (29,92 і 31,4 % відповідно). Тварини, які живуть у квартирах і не мають виходу на вулицю, частіше хворіють на уролітіаз та ідіопатичний цистит (67,88 та 61,21 % відповідно від загальної кількості хворих у порівнянні з тваринами на самовигулі). Найбільше тварин, що захворіли на уролітіаз, харчувалося сухими промисловими раціонами економ-класу [15]. Іще одна небезпека використання сухих кормів – можливість виникнення харчової алергії, яка має цілорічні клінічні ознаки. В середньому вік початку харчової алергії у котів коливається від 3 місяців до 11 років, середній вік – 4–5 років [16].

Кішки, особливо у віці 10 років і старше, які харчувалися промисловими кормами, частіше мали ознаки зайвої ваги/ожиріння, які знижують їх якість життя прямо чи опосередковано через різні захворювання. У дослідженнях, проведених у Сполучених Штатах, загальна поширеність надмірної ваги (17,2%) та ожиріння (23,8%) становила 41,0%, надмірна вага та ожиріння мали позитивний зв'язок із

патологіями в ортопедії, стоматології та сечовивідних шляхів [5; 6]. Виходячи з вищезазначеного, існує стійка тенденція до зростання кількості та різноманіття промислових кормів і збільшуються вимоги до їх складу, адже їх споживання повинно бути корисним для кішок, або, принаймні, не погіршувати стан їх здоров'я.

Постановка завдання. Виходячи із зростаючої актуальності проблеми забезпечення якості життя та довголіття кішок на тлі зростаючої популярності годівлі тварин промисловими кормами, ціллю наших досліджень стала оцінка споживання сухих кормів для кішок з урахуванням їх віку, породної та статеві належності.

Базою дослідження були результати опитування власників 186 дорослих кішок у віці від 2 до 16 років, яких утримували власники м. Херсон.

Для досягнення цілі досліджень нами було поставлені такі завдання:

1. вивчити особливості споживання сухих кормів різних марок для годівлі дорослих котів;
2. охарактеризувати особливостей годівлі кішок у зв'язку із породною належністю;
3. визначення можливості збереження природної тривалості життя кішок при вживанні сухих кормів різних марок проводилось виходячи з даних про вік кішок та термін споживання певного корму.

Для оцінки характеру годівлі та споживання сухих кормів різних марок згідно методик N.R. Blees, V.L. Vandendriessche та інш., A.W Rollins, M. Murphy були визначені основні типи годівлі домашніх кішок та питома частка кішок – споживачів кормів різних марок та класів [17; 18].

Для визначення особливостей годівлі кішок у зв'язку із породною належністю, згідно канадської методики, вивчався розподіл поголів'я кішок кожної окремої породи, крім сіамської та орієнтальної, за типом їх годівлі. Всі тварини з невизначеним фенотипом або фенотипом європейської короткошерстої, відносилися до безпородних. Кішки з яскраво вираженим фенотипом певної породи відносилися до неї навіть при відсутності будь-якої племінної документації [19].

Також згідно цієї методики, все поголів'я тварин за їх статевим статусом було розподілено на 4 групи: інтактні коти, інтактні кішки, кастровані коти, стерилізовані кішки.

Визначення можливості збереження природної тривалості життя кішок при вживанні сухих кормів різних марок з урахуванням віку кішок та терміну споживання кормів проводилось за методикою Т. Sadek (chair), В. Hamper та інш. [20]. Біометрична обробка результатів проводилась з використанням табличного процесора Microsoft Office Excel.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, існують 2 основних типи раціону домашніх кішок: застосування промислових повнораціонних збалансованих кормів та домашній, або годівля натуральними кормами. Останній є досить складним для балансування, адже шлунково-кишковий тракт кішки, на відміну від людей та собак, не пристосований ані для годівлі класичною кашею з м'ясом, ані для BARF-харчування, ще менше для вживання людської їжі. У багатьох випадках допустиме поєднання раціонів. Воно може бути будь-яким: сухий+вологий повнораціонні корми, сухий повнораціонний корм + натуральні продукти, вологий повнораціонні корми + натуральні продукти, хоч є дослідження, що така комбінована годівля може призвести до порушень у роботі травної, ендокринної, сечовивідної системи.

Практикою утримання кішок та чисельними дослідженнями визначено, що найпростішим та найбезпечнішим варіантом є так зване чисте годування, коли

використовується тільки 1 вид корму – тобто застосування повнораціонних збалансованих промислових кормів. Саме цей тип годівлі вибрала переважна більшість (65,6%) власників кішок у наших дослідженнях (рис. 1).

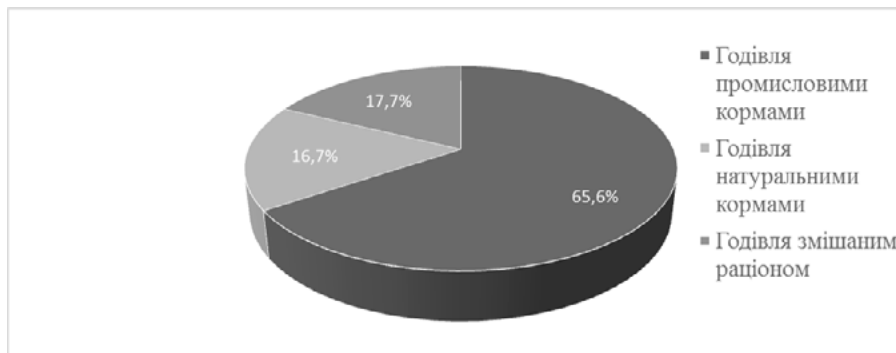

Рис. 1. Розподіл дослідженого поголів'я кішок за типом годівлі

Годівлю натуральними кормами та змішаним раціоном вибрала приблизно однакова кількість власників (16,7-17,7%). Власники, які застосовували моно-годувлю промисловими кормами, використовували сухі корми, саме ця форма випуску є найбільш широкоживаною, їх питома частка складає в 89%.[21].

Найбільша перевага сухих кормів – тривалий термін зберігання, що унеможливорює небезпеку придбання несвіжого корму. У наших дослідженнях усі зразки кормів свіжими, особливо високі характеристики мали зразки кормів Cat chow, Pro plan, Club 4 Paws, Royal Canin та Eucanuba [22].

Більшість власників кішок, які використовували змішаний раціон (26 з 33 або 78,8%) змішували натуральні продукти з різними формами вологих кормів. У наших дослідженнях власники, які годували кішок сухими промисловими кормами, застосовували корми 8 марок від економ до супер-преміум класів, з яких лише 1 – Club 4 Paws – є кормом вітчизняного виробництва і хоча він є відносно недорогим кормом преміум-класу, його питома доля складала лише 14,75% (табл. 1)

Таблиця 1

Характеристика споживання сухих кормів різних марок

Назва корму	Сегмент	Кількість кішок – споживачів корму	
		гол.	%
Cat chow	Преміум	24	19,67
Pro plan	Супер-преміум	22	18,03
Kitekat	Економ	21	17,21
Club 4 Paws	Преміум	18	14,75
Whiskas	Економ	17	13,93
Royal Canin	Супер-преміум	11	9,02
Eucanuba	Супер-преміум	6	4,93
Hill's	Супер-преміум	3	2,46
В цілому		122	100,00

Усі сегменти кормів були розподілені майже порівну: корми класу супер-преміум склали 34,44%, преміум та економ – класу 34,42 та 31,14%, відповідно. Отже, власники кішок, які прийняли участь у дослідженнях, використовували різні стратегії вибору кормів.

Як було вищезазначено, у проведенні досліджень в період листопад 2021 р.–січень 2022 р. всього приймало участь власники 186 тварин (табл. 2). Найбільша кількість кішок (33,9%) належала до безпородних – найбільш розповсюдженої частини популяції домашніх кішок [24].

Серед породних кішок та їх фенотипів найбільш розповсюдженими були шотландські породи кішок (14,94%), сіамська та орієнтальна (12,64%), сибірська та британська короткошерста (по 9,20%) та корніш-рекс (8,05%).

З урахуванням походження кішок, ступінь вживання кормів різних типів мала великі відрізнення (табл.2). Сухі корми найбільше використовувалися для кішок порід скоттіш-фолд, корніш-рекс та скоттіш-страйт (83,33 – 90,48%); найменше – для безпородних, персидських та сибірських (44,44 – 57,14%).

Таблиця 2

Особливості годівлі кішок у зв'язку із породною належністю

Порода або фенотип	Загальна кількість кішок		Тип кормів					
			промислові сухі		натуральні продукти		змішаний раціон	
	гол.	%	гол.	%	гол.	%	гол.	%
Безпородні	63	33,87	28	44,44	14	22,22	21	33,33
Скоттіш-фолд	21	11,29	19	90,48	0	0,00	2	9,52
Сіамська та орієнтальна	21	11,29	15	71,43	4	19,05	2	9,52
Корніш-рекс	17	9,14	15	88,24	1	5,88	1	5,88
Сибірська	15	8,06	8	53,33	7	46,67	0	0,00
Британська короткошерста	14	7,53	11	78,57	3	21,43	0	0,00
Мейн-кун	13	6,99	10	76,92		0,00	3	23,08
Скоттіш-страйт	9	4,84	7	77,78	0	0,00	2	22,22
Персидська	7	3,76	4	57,14	2	28,57	1	14,29
Бенгальська	6	3,23	5	83,33	0	0,00	1	16,67
В цілому	186	100,00	122		31		33	

Відносно невелике застосування виключно годівлі промисловими кормами для цих 2 порід кішок пов'язане, в тому числі, з побоюваннями щодо можливості виникнення харчової алергії, яка часто уражає саме довгошерсті породи кішок, є причиною біля 1,0 – 6,0% котячих дерматологічних захворювань і 11,0% випадків міліарного дерматиту [25].

Натуральні продукти повністю забезпечували раціон 22,22% безпородних кішок та представників персидської, британської короткошерстої, сибірської, сіамської та орієнтальної порід (21,46 – 57,14%), невелику питому частку корніш-рексів (5,88%). Змішаний раціон використовувався для годівлі безпородних кішок (33,33%) мейн-кунів, скоттіш-страйтів, персидських, бенгальських кішок (14,29 – 23,08%) та, невеликою мірою, для корніш-рексів (5,88%), скоттіш-фолдів, представників сіамської та орієнтальної порід (по 9,52%)

Щодо статеві диференціації у фелінології, як правило, дорослих тварин розподіляють на групи інтактних та стерилізованих (кастрованих) котів та кішок. Стерилізація/кастрація кішок/котів у сучасному світі – звична процедура, але тварина не реалізує свою статеву функцію, що може негативно вплинути на ендокринну та нервову системи. У зв'язку із наявністю незапліднених яйцеклітин у кішок можуть почнутися утворюватися кісти яєчників, а далі запалення внутрішньої оболонки матки. Подібні процеси можуть відбуватися у некастрованих (інтактних) котів.

Але видалення органів, продукуючих статеві гормони, змінює організм тварин. Виникають підвищені ризики ожиріння, підвищеного вмісту холестерину та діабету. Тому саме для таких тварин дуже важливий підбір характеру годівлі, щоб забезпечити профілактику захворювань [12; 26].

Не меншою проблемою є захворювання нижніх сечовивідних шляхів, включаючи уролітіаз або урологічний синдром – порушення обміну речовин в організмі кішок, яке призводить до утворення каменів та їхнього відкладення в сечостатевої системі. В цілому, ризикують отримати цей діагноз 14% домашніх кішок, в особливій групі ризику знаходяться не стерилізовані кішки, кастровані коти, тварини у віці 2-6 років, із зайвою вагою, довгошерсті. Кішки хворіють у 5 разів менше, ніж коти, і це переважно пов'язано з будовою їх сечостатевої системи [27; 28].

За результатами наших досліджень, інтактні тварини склали 38,17%, стерилізовані (кастровані) – 61,83% (табл. 3). Серед стерилізованих (кастрованих) питома частка тих, хто вживав промислові сухі корми, складала 68,48%, серед інтактних – лише 58,70%. Натуральні продукти вживало 41,30% інтактних тварин і лише 27,54% стерилізованих (кастрованих), змішаний раціон, відповідно, 41,30% та 35,50%.

Таблиця 3

Особливості годівлі кішок у зв'язку з їх статевим статусом

Порода або фенотип	Загальна кількість кішок		Тип кормів					
			промислові сухі		натуральні продукти		змішаний раціон	
	гол.	%	гол.	%	гол.	%	гол.	%
Інтактні коти	41	22,04	29	70,73	6	14,63	6	14,63
Інтактні кішки	30	16,13	14	46,67	8	26,67	8	26,67
Кастровані коти	69	37,10	48	69,57	13	18,84	8	11,59
Стерилізовані кішки	46	24,73	31	67,39	4	8,70	11	23,91

Для визначення можливості збереження природної тривалості життя кішок ми запропонували власникам кішок визначити вік тварин та тривалість використання кормів. Як показують дані таблиці 4, найбільш довголітніми були тварини, які вживали сухі корми Royal Canin, Pro Plan, Cat Chow, Eucanuba, Hill's (9,25 – 9,64%), близьким до середнього – Club 4 Paws, (9,06%), найменш довголітніми – ті, хто вживали Kitekat та Whiskas (8,19 – 8,71%).

Не менш важливим показником є тривалість використання корму, адже неякісні корми або ті, що не підходять кішці, власники, як правило, використовують нетривалий час внаслідок небажаних змін здоров'я або поведінки. Високі показники терміну вживання корму були у таких кормів як Royal Canin, Pro Plan, Hill's (8,67 – 8,73 років), близькими до середніх (8,46 – 8,59 років), Club 4 Paws, Kitekat та Whiskas (7,59 – 8,36 років).

Таблиця 4

Характеристики сухих кормів різних марок з урахуванням віку кішок та терміну споживання кормів

Назва корму	Кількість кішок – споживачів корму, гол.	Сума років життя, років	Середній вік, років	Сума років вживання корму, років	Середній термін вживання корму, років
Royal Canin	11	106	9,64	96	8,73
Eucanuba	6	57	9,50	52	8,67
Hill's	3	28	9,33	26	8,67
Pro Plan	22	206	9,36	189	8,59
Cat Chow	24	222	9,25	203	8,46
Club 4 Paws	18	163	9,06	141	7,83
Kitekat	21	172	8,19	161	7,67
Whiskas	17	148	8,71	129	7,59
В цілому	122	1101	9,02	1020	8,36

Висновки і пропозиції. Виходячи з проведених досліджень, профілактика багатьох патологій кішок забезпечується, великою мірою, їх якісною та коректною годівлею з урахуванням їх походження та фізіологічних характеристик

Результати опитування власників 186 дорослих кішок у віці від 2 до 16 років показали, що майже 2/3 тварин харчувалося промисловими кормами у формі сухого корму, виключно натуральними продуктами – 16,7%. Змішаний раціон, як правило, включав промислові корми у вигляді паучі та консервів, споживало 17,7% кішок. Для годівлі сухими кормами власники застосовували корми 8 марок від економ до супер-преміум класів, усі сегменти кормів були розподілені майже порівну; найбільш широкоживаними були марки Cat chow, Pro plan та Kitekat (17,2-19,7%). Найменш широкоживаними були марки супер-преміум класу Royal Canin, Eucanuba, Hill's (2,5-9,0%).

Найбільша кількість кішок (33,9%) належала до безпородних, Серед породних кішок та їх фенотипів найбільш розповсюдженими були шотландські породи кішок (14,9%), сіамська та орієнтальна (12,6%), сибірська та британська короткошерста (по 9,2%) та корніш-рекс (8,1%). Сухі корми найбільше використовувалися для шотландських кішок та корніш-рексів (83,3 – 90,5%); найменше – для безпородних, персидських та сибірських (44,4 – 57,1%), що пов'язане, в тому числі, з побоюваннями щодо можливості виникнення харчової алергії. Натуральні продукти використовувалися, в основному, у годівлі безпородних кішок (22,2) та представників персидської, британської короткошерстої, сибірської, сіамської та орієнтальної порід (21,5 – 57,1%). Змішаний раціон використовувався для годівлі безпородних кішок (33,33%) мейн-кунів, скоттіш-страйтів, персидських, бенгальських кішок (14,29 – 23,08%).

За статевим статусом переважали кастровані коти (37,1%), в цілому стерилізовані (кастровані) тварини склали 61,8% поголів'я. Серед стерилізованих (кастрованих) питома частка тих, хто вживав промислові сухі корми, складала 68,5%, серед інтактних – лише 58,7%. Натуральні продукти вживало 41,3% інтактних тварин і лише 27,5% стерилізованих (кастрованих), змішаний раціон, відповідно, 41,3% та 35,5%. Виходячи з цього, можна стверджувати, що більшість власників відповідально ставилася як до проблеми стерилізації/кастрації тварин, особливо

безпородних, так і до вибору стратегії годівлі, середній вік частини популяції. Щодо годувалася сухими кормами, становив 9,0 років, тобто більшість тварин успішно пододала поріг зрілого віку, який у кішок припадає на 7-8 років, причому тварини вживали сухі корми протягом тривалого періоду від 7,6 до 8,7 років. Очікувано, найвищі показники терміну вживання корму були у кормів супер-преміум класу Royal Canin, Pro Plan, Hill's (8,67–8,73 років), хоча вони були найменш розповсюдженими за кількістю кішок – споживачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ширшикова Е. О., Соболевская Т. М. Особенности кошек и их роль в жизни человека. *Юный ученый*. 2016. № 3 (6). С. 176-180. URL: <https://moluch.ru/young/archive/6/473/> (дата звернення: 15.10.2021).
2. Cat Lifespan: How Long Does the Average Cat Live? Petplace. URL: <https://www.petplace.com/article/cats/pet-health/average-life-expectancy-cats/> (дата звернення: 20.01.2022).
3. O'Neill D., Church D., McGreevy P., Thomson P., Brodbelt D. Longevity and mortality of cats attending primary care veterinary practices in England. *Journal of feline medicine and surgery*. 2014. URL: https://www.researchgate.net/publication/263100938_Longevity_and_mortality_of_cats_attending_primary_care_veterinary_practices_in_England (дата звернення: 18.02.2022).
4. Cozzi B., Ballarin C., Mantovani R., & Rota, A. (2017). Aging and Veterinary Care of Cats, Dogs, and Horses through the Records of Three University Veterinary Hospitals. *Frontiers in veterinary science*, Vol. 4. E. 14. URL: <https://doi.org/10.3389/fvets.2017.00014> (дата звернення: 28.02.2022).
5. Chiang Ch.-F., Villaverde C., Chang W.-Ch., Facetted A.J., Larsen J.A. Prevalence, risk factors, and disease associations of overweight and obesity in cats that visited the Veterinary Medical Teaching Hospital at the University of California, Davis from January 2006 to December 2015. *Topics in Companion Animal Medicine*. 2022. Vol. 47, E. 100620. URL: <https://doi.org/10.1016/j.tcam.2021.100620>. (дата звернення: 26.02.2022).
6. Arena L., Menchetti L., Diverio S., Guardini G., Gazzano A., Mariti C. Overweight in Domestic Cats Living in Urban Areas of Italy: Risk Factors for an Emerging Welfare Issue. *Animals*. 2021. Vol. 11(8), E. 2246. URL: <https://doi.org/10.3390/ani11082246> (дата звернення: 14.03.2022).
7. Суловицький П.В., Ведмеденко О.В. Елементи вирощування ремонтного молодняка великої рогатої худоби. *Сучасна наука: стан та перспективи розвитку тваринництва України в умовах Євроінтеграції* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Херсон, 23 вересня 2021 р.). Херсон, 2021. С. 184-187. URL: <http://dspace.ksau.kherson.ua/> (дата звернення: 12.01.2022).
8. Вовченко Б.О., Корбич Н.М., Щебля М.І. Норми протеїнового живлення овець асканійської тонкорунної породи в умовах Півдня України. *Таврійський науковий вісник: науковий журнал*. 2019. Випуск № 110. Том 2. С. 24-31.
9. Соболев О.М., Панкєєв С.П. Використання різних типів годівлі собак службових порід в умовах аматорського утримання. *Таврійський науковий вісник: Науковий журнал*. 2020. Вип. 114. С. 216-224.
10. Yavuz A., Icon P., Mülazımođlu S.B., Acar N. Taste preferences and diet palatability in cats. *Journal of Applied Animal Research*. 2020. Vol. 48, Iss. 1. P. 281-292. URL: <https://doi.org/10.1080/09712119.2020.1786391> (дата звернення: 22.03.2022).
11. Войнов Е.С. Ветеринарно-санитарная оценка кормов используемых для кормления домашних животных. *Биотика*. 2016. № 2(9). С. 38-40. URL: https://journal-biotika.com/current-issues/2016-02/article_06.pdf (дата звернення: 14.09.2021)
12. Delgado M., Dantas L. M. S. Feeding Cats for Optimal Mental and Behavioral Well-Being. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*. 2020, Vol. 50,

Iss. 5, P. 939-953. URL: <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2020.05.003> (дата звернення: 18.03.2022).

13. Shreve K. R. V., Mehrkam L. R., Udell M. A. R. Social interaction, food, scent or toys? A formal assessment of domestic pet and shelter cat (*Felis silvestris catus*) preferences. *Behavioral Processes*. 2017. Vol. 141. Part 3. P. 322-328. URL: <https://doi.org/10.1016/j.beproc.2017.03.016>. (дата звернення: 22.03.2022).

14. Хіміч М.С. Білошицька І.І. Аналіз вітчизняного ринку кормів для непродуктивних тварин (собак та кішок). *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького*. 2015. Т. 17, № 1(2). С. 302-307. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnu_2015_17_1\(2\)_62](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvlnu_2015_17_1(2)_62) (дата звернення: 12.09.2021).

15. Westropp J. L., Delgado M., Buffington T. C. A. Chronic Lower Urinary Tract Signs in Cats: Current Understanding of Pathophysiology and Management. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*. 2019. Vol. 49. Iss. 2, P. 187-209. URL: <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2018.11.001>. (дата звернення: 17.03.2022).

16. Bryan J., Frank L.A. Food allergy in the cat: a diagnosis by elimination. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 2010 Vol. 12(11). P. 861. URL: doi: 10.1016/j.jfms.2010.09.005 (дата звернення: 21.03.2022).

17. Bles N.R., Vandendriessche V.L., Corbee R.J., Picavet P., Hesta M. Nutritional consulting in regular veterinary practices in Belgium and the Netherlands. *Veterinary Medicine and Science*. 2022. Vol. 8(1). P. 52-68. URL: doi: 10.1002/vms3.679 (дата звернення: 23.03.2022).

18. Rollins A.W., Murphy M. Nutritional assessment in the cat: Practical recommendations for better medical care. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 2019. Vol. 21(5). P. 442-448. URL: doi: 10.1177/1098612X19843213 (дата звернення: 26.03.2022).

19. Feeding indoor cats just once a day could improve health. *Science Daily*. 23.09.2020. University of Guelph. URL: <https://www.sciencedaily.com/releases/2020/09/200923135117.htm> (дата звернення: 12.03.2022).

20. Sadek T. (chair), Hamper B., Horwitz D., Rodan I., Rowe E., Sundahl E. Feline Feeding Programs: Addressing behavioral needs to improve feline health and wellbeing. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 2018. Vol. 20(11). P. 1049-1055. URL: doi:10.1177/1098612X18791877 (дата звернення: 24.03.2022).

21. Косенко Ю. М., Зарума Л. Є., Везденко О. С., Шкільник, О. С. Корми для домашніх тварин на ринку України. *Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок і Інституту біології тварин*. 2020. № 21(2), С. 57-63. URL: <https://doi.org/10.36359/scivp.2020-21-2.07> (дата звернення: 15.10.2021).

22. Соболь О.М. Еколого-гігієнічна оцінка сухих кормів різних класів для годівлі дорослих кішок. *Таврійський науковий вісник: Науковий журнал*. 2021. Вип. 122. С. 282-290. URL: <http://dspace.ksau.kherson.ua/handle/123456789/7926> (дата звернення: 15.03.2022).

23. Zito S., Walker J., Gates M. C., Dale A. (2019). A Preliminary Description of Companion Cat, Managed Stray Cat, and Unmanaged Stray Cat Welfare in Auckland, New Zealand Using a 5-Component Assessment Scale. *Frontiers in veterinary science*, Vol. 6. P. 40. URL: <https://doi.org/10.3389/fvets.2019.00040> (дата звернення: 20.03.2022).

24. Sumner C.L.; Walker J.K.; Dale A.R. The Implications of Policies on the Welfare of Free-Roaming Cats in New Zealand. *Animals*. 2022, Vol. 12, P. 237. URL: <https://doi.org/10.3390/ani12030237> (дата звернення: 25.03.2022).

25. Bryan J., Frank L.A. Food allergy in the cat: a diagnosis by elimination. *Journal of Feline Medicine and Surgery*. 2010. Vol. 12(11). E. 861-6. URL: doi: 10.1016/j.jfms.2010.09.005 (дата звернення: 18.02.2022).

26. Wall M., Cave N. J., Vallee E. Owner and Cat-Related Risk Factors for Feline Overweight or Obesity. *Frontiers in veterinary science*. 2019. Vol. 6, P. 266. URL: <https://doi.org/10.3389/fvets.2019.00266>(дата звернення: 27.03.2022).

27. Nururrozi A., Yanuartono Y., Sivananthan P., Indarjulianto S. Evaluation of lower urinary tract disease in the Yogyakarta cat population, Indonesia. *Veterinary World*. 2020. Vol. 13(6). P. 1182-1186. doi: 10.14202/vetworld.2020.1182-1186. (дата звернення: 24.03.2022).

28. Dorsch R., Remer C., Sauter-Louis C., Hartmann K. Feline lower urinary tract disease in a German cat population. A retrospective analysis of demographic data, causes and clinical signs. *Tierärztliche Praxis Kleintiere/Heimtiere*. 2014. Vol. 42(4). P. 231-9. PMID: 25119631. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25119631/>(дата звернення: 04.03.2022).
